SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY · УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 42. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 5, 1991 · CENTS 25 ЦЕНТІВ · ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 5-го БЕРЕЗНЯ 1991 · Ч. 42. РІК XCVIII.

КҐБ ВІДНОВИВ РЕПРЕСІЇ

Москва (ПС УРП). — Тут у четвер, 28-го лютого, в газеті Московської Міської Ради „Куранти" надруковане повідомлення про репресивні дії влади за допомогою КҐБ.

Однією з перших жертв указу президента СССР, яким міліцію і КҐБ наділено правами обшукувати і конфісковувати документацію в організаціях та установах, став Міжнародний незалежний дослідницький центр психіятрії (МНДЦП) Центр створений 1988 року незалежними психіятрами, правозахисниками, юристами та особами, які постраждали від каральної психіятрії з політичних мотивів. Серед засновників є відомі правозахисники, які в різний час були засуджені за антисовєтську діяльність і відбували кару в тюрмах і таборах. Це О. Сидорченко, **В. Нікітенков, А. Рибаков, В. Сквирський; лікарі-психіятри** Л. Чернікова, Н . Панченко, І. Башілов, М. Царегородцев, О. Ухов, А. Дорохін та інші. Спочатку центр працював під еґідою Міжнародного Товариства Прав Людини, а пізніше набув самостійности як юридична особа.

За два роки центр дослідив справи 2,000 осіб і в наслідок цієї праці багатьох людей знято з принизливого і незаконного психіятричного обліку. Регабілітація цих осіб відбувалася як через місцеві медичні органи, так і за допомогою судових розглядів.

Діяльність центру від самого початку зустрічала неґативну реакцію з боку влади, зокрема органів КҐБ і МВС. Працівників центру затримували, допитували. Два лікарі, В. Михайлов і М. Царегородцев, були люто побиті працівниками міліції, про що повідомлялося в засобах масової інформації.

В першій половині лютого з приміщення МНДЦП викрадено архівні документи. Пізніше до центру прийшов працівник Кунцевського райвідділу міліції Москви, А. Федоров, забрав рештки архівних матеріялів та погрожував „пересадити усіх на десять років". Далі, 16-го лютого накладено арешт на банківський рахунок МНДЦП, конфісковано їхню печатку, а всіх керівників та лікарів центру затримали й доставили на допит у міліцію. Центр тепер закритий як офіційна організація. А що буде з тисячами „психічно хворих", яких конвеєром заганяли в психіятричні катівні, невідомо. Адже єдина і остання їхня надія — МНДЦП сам опинився в руках спецорганів, — пише кореспондент „Курантів" **А. Харламов.**

Попереджують про бубонну чуму на Донбасі

Москва. — В газеті „Известия" з 26-го лютого надруковано повідомлення, що в Донецькому 23-го лютого лікарі виявили хворого на бубонну чуму чоловіка. Прізвище його Бабашов, з походження азербайджанець, який згідно з записом у пашпорті вважається колгоспником, а протягом останніх двох років продавав квіти на базарі в Донецькому.

Працівники санітаро-епідемічної станції разом з міліцією негайно розпочали пошуки людей, які були в контакті з хворим. Готель „Нива", де мешкав Бабашов, перевели на стан карантени, як і дві лікарні, у яких він лежав до виявлення чуми і приміщення до спеціяльного ізольованого бльоку.

Патріярх Мстислав І став почесним опікуном концерту у Філядельфії

Філядельфія. — Патріярх Київський та всієї України, Мстислав І, на прохання Українського Національного хору, дав свою згоду стати почесним опікуном концерту цього хору. Концерт відбудеться в неділю, 17-го березня, в Академії оф мюзік у Філядельфії, о год. 3-ій по полудні, і є присвячений Тарасові Шевченкові.

В програмі, крім хору, візьмуть участь визначні солісти України та діяспори. Будуть виконані твори Лисенка і Лятошинського до слів Тараса Шевченка, як також уривки з опери „Ярослав Мудрий" Георгія Майбороди, який приїде на цей концерт з Києва.

Патріярх Мстислав обіцяв взяти участь у концерті.

ЗСА РОЗПОЧАЛИ ДОСТАВУ МЕДИКАМЕНТІВ ДО ПРИБАЛТИКИ І УКРАЇНИ

Вашінґтон. — Аґентство Ассошіейтед Пресс повідомило, що в середу, 27-го лютого, відлетів перший транспортовий літак Боінґ-707 з медикаментами і медичною апаратурою призначеною для трьох прибалтійських країн і України. Усі чотири республіки відчувають великий брак цих продуктів, а Україна зокрема у зв'язку з наслідками чорнобильської атомової катастрофи, п'ятилітню річницю якої відмічатимуть 26-го квітня в Україні і діяспорі в різний спосіб, переважно протестами і збірками фондів на допомогу пошкодованим.

Товари першого транспорту були вартости майже 3 міл. дол. Кошти у великій мірі покрила американська Аґенція для міжнародного розвитку (ЮСАІД) і кілька фармацевтичних компаній, які пожертвували також велику кількість медикаментів і подарували апаратуру. ЮСАІД пожертвував 5 міл. дол. для покриття адміністраційних коштів, а офіційні чинники надіються, що фармацевтичні компанії подарують в майбутньому медикаменти і апаратуру у висоті 10-15 міл. дол., якщо не більше. Це проєкт на 1991 рік. Розпочались також заходи, щоб подібні проєкти діяли також в наступних роках, але у великій мірі залежить, як будуть ставитись до такої діяльности, тобто до безпосередньої допомоги республікам, керівники комуно-московської імперії, які вже сьогодні, вважають, що поведінка американців є порушенням совєтського суверенітету.

Організація „Говп" (Надія), міжнародна неприбуткова фундація, займається координацією цієї дуже шляхотної гуманітарної програми. Особи з цієї фундації особисто супроводжають подаровані медикаменти і медичну апаратуру на місця призначення. Спеціялісти Державного департаменту ЗСА оцінюють медикаменти і апарати на 4 міл. дол., кажучи, що інші організації рахують тільки ціну вартости, а не продажу продукту.

Президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш проголосив про започаткування цієї програми ще в грудні минулого року. Від того часу змінились не тільки відносини в самому СССР, бо до влади прийшли там консервативні сили і прихильники твердого кулака, тобто генералітет армії і КҐБ, які перетворили Міхаїла Ґорбачова на свого пішака і, очевидно, погіршили відносини із Заходом своїми брутальними виступами проти національних сил в республіках при допомозі війська і КҐБ.

Тимчасово нібито совєтські союзні чинники не мають нічого проти достави медикаменти і апаратури. Однак, як вони побачать, що товари супроводять західні спостерігачі і вони нічого з цього не зможуть „відкласти" для себе, КҐБ напевно вмішається до цієї справи.

Це правда, що СССР відчуває велику потребу в медикаментах і медичній апаратурі, але вони мають на увазі цілий СССР. Міністер здоров'я СССР Іґор Денісов признався, що уряд може забезпечити тільки 30 відсотків населення потребуючих медикаментів. але в кінці 1991 року і ці запаси вичерпаються. Наприклад, антибіотики є недоступною медициною в СССР, за виключенням чорного ринку, де треба за них платити дуже дорого і то твердою валютою. Кремлівські чинники пояснюють ці браки відсутністю експорту медикаментів східньоевропейськими країнами, колишніми сателітами СССР, в першу чергу Чехо-Словаччиною і Мадярщиною.

Появилася монографія творчости М. Дмитренка

Дітройт (Ольга Дужа). — Подається до загального відома, особливо любителям образотворчого мистецтва, що монографія присвячена мистецькій творчості мистця Михайла Дмитренка вже появилася з друку, в українській і англійській мовах.

Величина цього люксусового, репрезентативного та унікального видання є 9 1/4 інча на 11 інчів. Сторінок на крейдяному папері 234. Ілюстрацій 128 в різних кольорах, чотири великі, розміщені на подвійних сторінках, і 64 чорно-білих. Тексти пояснень надруковано великим, чітким шрифтом, зміст яких передає вичерпні відомості про мистця і його різноманітну 60-літню плодовиту діяльність.

Це надзвичайне видання в ціні 70 ам. дол. можна придбати у членів Ювілейного Комітету: Commemorative Committee, 24972 South Sylbert Dr., Redford, Mich. 48234; tel.: (313) 537-5968.

Країни Заходу обмежують експорт в СССР

Париж. — Совєтська збройна аґресія проти республік Прибалтики змусила західні крани утриматися від зняття обмежень на експорт у Совєтський Союз складних технологічних проєктів, заявив представник Адміністрації ЗСА.

Засідання Координаційного комітету у справі контролі над експортом в Парижі, яке відбулося в четвер і п'ятницю, 28-го лютого — 1-го березня, плянувалося як зустріч на високому рівні З'єднаних Стейтів та інших 16 країн Заходу і повинно було закріпити експортні реформи західніх країн щодо Совєтського Союзу. Однак воно відбулося на більш низькому рівні.

Координаційний комітет у справі контролі над експортом був створений у 1949 році для того, щоб попередити можливе проникнення західніх технологічних проєктів у комуністичні країни. У комітет входять всі країни НАТО, крім Ісляндії, а також Японія і Австралія.

Раніше плянувалося, що країни — члени Координаційного комітету приймуть рішення, яке дасть змогу Совєтському Союзові купувати фібро-оптичне телекомунікаційне обладнання. Однак ЗСА вважають, що забезпечення совєтів фібро-оптичними лініями створить загрозу національній безпеці ЗСА, бо, наприклад, не дасть змоги підслуховувати телефонічні розмови.

У зв'язку з поліпшенням відносин між Заходом і Сходом і початком проведення політики реформ в країнах Східньої Европи, Координаційний комітет прийняв у червні минулого року рішення зняти заборону на експорт в країни Східньої Европи, в тому числі в СССР, 31 з 116 раніше заборонених видів продукції. Представники країн-учасниць погодилися скласти клясифікацію з восьми категорій заборонених товарів, які можуть бути використані як у військових, так і в мирних цілях. Новий список плянувалося затвердити на засіданні у Парижі.

Придушення Ґорбачовим демократичних виступів у прибалтійських республіках змусило З'єднані Стейти змінити свою думку щодо послаблення експортного контролю. Більшість країн — членів Координаційного комітету погодилося, що найновіші засоби телезв'язку і електронно-обчислювальну техніку можна експортувати в три країни Східньої Европи — Мадярщину, Польщу і Чехо-Словаччину.

В Ню Йорку влаштовують Шевченківську академію

Ню Йорк. — Заходами Об'єднаного Комітету Українсько - Американських Організацій Ню Йорку, Відділу УККА, та Наукового Товариства ім. Т. Шевченка відбудеться академія в поклоні Тарасові Шевченкові в неділю, 10-го березня.

Доповідь на тему „Культ і наука" Т. Шевченка" виголосить проф. д-ра Леонід Рудницький, голова НТШ і професор Пенсильванійського і Ля Салл університетів. В програмі також виступлять члени Студії Мистецького Слова в Ню Йорку під керівництвом Лідії Крушельницької з інсценізацією поеми Т. Шевченка „Великий льох" і хор „Думка" під дириґентурою Семена Комірного. Академія почнеться о год. 3-ій по полудні в залі школи Ашер Леві, Перша авеню, і 11-та вулиця.

ІРАК ПРИЙНЯВ УСІ ВИМОГИ АЛЬЯНТІВ ПРО ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ І ЗВІЛЬНЕННЯ ПОЛОНЕНИХ

Даґран, Савдійська Арабія. — Військові керівники Іраку, які відбули двогодинну зустріч з головнокомандуючим альянтськими військами ген. Норманом Сворцкопфом і його найближчими помічниками, погодились прийняти усі умови про закінчення війни і негайне звільнення полонених військовиків коаліційних держав, вояків та цивільних кувайтців захоплених в полон під час інвазії і відвороту.

Ген. Н. Сворцкопф й уповноважені ним старшини інформували кореспондентів після розмови, що іракці прибули з позитивними намірами знайти спільну мову з головним командуванням альянтських військ. „Якщо переговори будуть продовжуватися в такому дусі, як вони започаткувались, ми маємо усю надію на встановлення довготривалого миру на Близькому Сході", — заявив ген. Сворцкопф.

Переговори відбувалися на іракській території, тимчасово окупованій військами коаліції, в місцевості Сафван, на південь від міста Басра. Іракську військову делеґацію очолював ген. Султан Гашім Агмед. Замість вигідного міського приміщення і м'ягких крісел Сворцкопф вибрав полеву квартиру, яка складалася з кількох вигідних і випосажених потрібними речами [illegible] тер, а самі розмови велися за звичайним дерев'яним столом не прикритим жодним полотнищем. Представників головного командування коаліційних військ привезла ескадриля воєнних гелікоптерів, випосажених в ракети і тяжкі скорострілі, генерали переможеної армії натомість прибули на звичайному джіпі совєтського виробу, дуже подібному до американського військового джіпа. По дорозі на зустріч ген. Н. Сворцкопф мав нагоду перший раз докладно оглянути територію Кувайту з гелікоптера та вислухати докладних звідомлень про знищення Кувайту і жорстоку поведінку над цивільним населенням іракських окупантів.

Після формальних успішних, але дуже холодних розмов між обидвома делеґаціями, шеф іракської делеґації до Організації Об'єднаних Націй Аббдуль Амір аль-Анбарі заявив на форумі Ради Безпеки ООН і в розмові з кореспондентами, що Ірак вже звільнив 10-ох полонених, як знак доброї волі, серед яких є шість американських вояків, між ними одна жінка, правдоподібно Меліса Ратбин-Нілі, 20-річний вояк з Ґренд Рапід, Миш. Представник Іраку не назвав місця звільнення полонених, а американське командування не отримало офіційного повідомлення в тій справі.

Представники ЗСА і командири інших коаліційних держав були здивовані, що іракська делеґація так скоро погодилася прийняти усі вимоги альянтів. Раніше у подібних зустрічах і переговорах делеґати мусіли вичікувати на рішення диктатора Саддама Гуссейна, а тепер вони самі вирішували усі справи на місці, кажучи, що не матимуть жодних труднощів, бо вони говорять в імені командування Іраку.

Покищо не відомо, яка буде доля самого С. Гуссейна. Раніше ходили поголоски, що він, мовляв, по[illegible] передумовою, що жодний міжнародний суд не матиме права його судити. Потім справа його азилю затихла. Натомість поширюються чутки про зудари між противниками і прихильниками Гуссейна. Серед противників є також чимало вояків, які повертаються з півдня, особливо ті, які пережили пекло алянтської офензиви. Аґентство Ройтерса інформує, що Москва також турбується, щоб С. Гуссейн не попросив СССР про азиль, бо кремлівські керівники мусіли б правдоподібно, йому відмовити в цьому з огляду на співпрацю з Заходом.

ВОКАЛЬНИЙ КВАРТЕТ „ЯВІР" ПРИЇЖДЖАЄ ДО АМЕРИКИ І КАНАДИ НА ПЕРШЕ ТУРНЕ

Монтреаль, Кве. — Фірма „Євшан" повідомляє, що турне відомого чоловічого квартету „Явір" з Києва відбудеться вперше на терені Америки і Канади в місяцях травні і червні під патронатом Українського Народного Союзу.

„Явір", один з найбільш популярних професійних вокальних ансамблів в Україні, відомий українській громаді в Північній Америці з популярних звукозаписів видавництва „Євшан". Кольоритне виконання відокремлює цей квартет від інших. Квартет чудово виконує народні, жартівливі, ліричні, патріотичні та сучасні пісні .В загальному репертуарі квартету є пісні різних країн та жанрів, але більшість творів є українських композиторів.

Вокальний квартет „Явір" існує від 1966 року. Склад квартету — заслужені артисти України Володимир Дідух (баритон), Валентин Реус (бас), Євген Пруткін (тенор), Олександер Харченко (тенор), і акомпаньятор Анатолій Мамалига. Виступи квартету „Явір" є цікаві тим, що у виконавців чудово зіспівані голоси, кольоритні строї і ефектовна постава на сцені, яка підкреслює переконливе і зворушливе виконання і хвилює публіку, яка всюди їх вітає гучними оплесками. „Явір" широко концертує по світі, включно з концертами в Канаді в 1989 році, де записав другу музичну касету, яка була видана також компактним диском.

Квартет „Явір"

Проситься слідкувати за оголошеннями в газетах та по окремих містах на остаточні дати,, час та приміщення виступів квартету „Явір". В Канаді концерти відбуватимуться від 3-го до 10-го травня, і від 31-го травня до 9-го червня. В Америці концерти будуть від 11-го травня до 30-го травня і 15-16-го червня.

Про подробиці про квартет „Явір" і виступи слід звертатися до фірми „Євшан": (514) 630-9858, факс: (514) 630-9960.

РОКОВИНИ Т. ШЕВЧЕНКА В ТРОЙ

Трой, Н.Й. (В. Боднар). — Громадський Комітет ім. Тараса Шевченка, українська громада округи Олбані та школа українознавства відзначають роковини Т. Шевченка 9-го і 10-го березня. В суботу учні школи разом з директором Андрієм Дурбаком та учителями зложать вінок під пам'ятник поетові в Трой, в 1-ій год. по полудні. В неділю, в 1-ій год. відбудеться академія в українській залі в Трой, 391 Second St.

В програмі візьмуть участь: хор української православної церкви св. Миколая під керівництвом Катрі Пашко, учні української школи та піяністка з України Аделіна О. Кривошеїна. Головну промову виголосить Теодор Ракочий з Коговз, Н. Й. В концерті виступить Юрій Федорів, баритон.

У СВІТІ

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ і 28 інших країн, які брали участь у війні проти Іраку домагатимуться від Саддама Гуссейна воєнних відшкодувань для Кувайту. Фінансові спеціялісти сумніваються чи Ірак буде спроможний заплатити будь-яку суму у зв'язку з великим задовженням і замороженням деяких іракських капіталів в ЗСА й інших країнах світу. Загально думають, що в американських фінансових інституціях лежать заморожені приблизно 6 біл. дол. іракського капіталу, але він в порівнянні з довгом у висоті 35 біл. долярів для західніх держав, 11 біл. для Совєтського Союзу і 40 біл. для багатьох арабських країн, є тільки краплею в морі. Цією справою будуть займатися не тільки ЗСА, але також інші країни, а також Організація Об'єднаних Націй.

ШТАБОВІ СТАРШИНИ совєтської армії скоро зайняли становище до перемоги коаліційних військ в районі Перської затоки, кажучи, що іракська армія програла бій не через погану совєтську зброю, а через брак відповідної стратегії і відсутність постачання запасових частин до совєтських джетових літаків, танків й іншої зброї. Очевидно, у совєтському становищі ні словом не згадується, що іракська армія була повністю вишколювана совєтськими старшинами і озброєна совєтською зрбоєю. Це означає, кажуть військові спостерігачі, що недописала не тільки совєтська зброя, але також стратегія випрацьована в головних штабах СССР. Деякі совєтські спостерігачі і спеціялісти мали відвагу признатися, що швидка перемога альянтів над чисельно великою і непогано озброєною армією Саддама Гуссейна становить також посередню небезпеку для совєтської оборонної системи.

ДРУЖИНА ПОПУЛЯРНОГО В Бенґлядеш генерала армії, Халєда Зія, яка відносно недавно політично зактивізувалась і очолила бенґлядешську Націоналістичну партію, виграла парляментарні вибори і правдоподібно вона очолить новий уряд країни. Згідно з неточними ще підрахунками голосів партія згаданої політичної активістки здобула 140 місць в парляменті на усіх 300. Це навіть не половина місць у парляменті, але жодна інша політична партія не здобула більше. Треба враховувати також і те, що Х. Зію підтримують кілька дрібних партій, які увійдуть до урядової коаліції, кажуть політичні спостерігачі.

У БАГАТЬОХ МІСЦЕВОСТЯХ східньої частини Німеччини, якою ще донедавна управляли комуністи, страйкують робітники протестуючи проти підвишки податків боннським урядом канцлера Гельмута Коля, який хоче якнайскорше інтеґрувати приєднану частину до загальнонімецької цілости. Східні німці, які довго жили в комуністичній системі, не всі задоволені об'єднанням, а деякі взагалі не розуміють демократичної системи, яка не тільки забезпечує свободою своїх громадян, але вимагає від них вкладу у розбудову економіки, культурного життя, шкільництва тощо. В комуністичний системі про все „дбала" держава і для неробів, не тільки в Німеччині, але також в СССР, така система повністю відповідає їхнім вимогам. Понад 100,000 німців демонстрували В Ляйпціґу, Ерфурті й інших містах, протестуючи проти збільшення безробіття і поглиблення економічної кризи.

В АМЕРИЦІ

ОФІЦІЙНО ВІЙСЬКОВІ дії в околицях Перської затоки припинилися минулого тижня, а тепер почалися різного рода ліквідаційні процеси, в тому й підрахунки воєнних жертв по обидвох сторонах. Знавці військового діла у Вашінґтоні стверджують, що хоча ніколи точні підрахунки жертв не будуть відомі, то вони припускають, що коло 50,000 іракських вояків загинуло впродовж цих шістьох тижнів. Жертви в людях зі сторони союзників згідно зі словами їхніх командирів були на причуд низькі включно із 89 американцями.

У СЕРЕДУ, 27-ГО ЛЮТОГО, в автомобільній катастрофі загинув незаступимий урядовий свідок у судовій справі проти колишнього диктатора Панами генерала Мануеля Антонія Норієґи, пов'язаного з наркоманією. Рамон А. Наварро загинув недалеко Маямі тільки кілька днів перед тим, як він мав зізнавати на суді двох спільників генерала Норієґи. Його смерть збила трохи зі шляху прокураторів, але, як твердять офіційні чинники, це не перешкодить їм продовжувати справу. Причину цієї автомобільної аварії розсліджитимуть відповідні поліційні власті.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ в Крайовій портретній ґалерії у Вашінґтоні відбулося офіційне відкриття погруддя Рози Паркс, муринки, яка в 1955 році відмовилася уступити місце в автобусі білому пасажирові у місцевості Монтґомері, Алабама. Її тогочасна відвага дала початок негритянському рухові, що розпочав широкомаштабну боротьбу негрів у ЗСА за громадську рівноправність. Скульптуру погруддя виконала мисткиня Артіс Лейн.

СІМ ХАРИТАТИВНИХ організацій та обезпеченева компанія Пруденшел розпочали дуже амбітну акцію-програму для оновлення убогих міських кварталів у 20-ох більших містах ЗСА. Назвавши себе Союзом крайової громадської відновленої ініціятиви, вони вирішили побудувати або відновити 7,500 мешканевих одиниць для родин низького та середнього заробітку. В додатку в деяких містах країни, в цьому також і в Ню Йорку, цей Союз відкриє денні центри опіки для дітвори. Цікавий цей плян тим, що буде виконуватися на базі громадських корпорацій для відновлення даних кварталів, які є незаробітковими організаціями та мають за собою солідну репутацію у двох минулих десятиліттях у реставрації знищених дільниць міста. Знавці цієї справи заявляють, що самих грошей ніколи не вистачить. До цього конечно потрібно місцевих людей зацікавлених у відреставруванні своєї дільниці.

МИНУЛОЇ СЕРЕДИ ОДНА з найбільших фірм автомобільної індустрії Дженерал Моторс відкликала з ринку майже півмільйона середньої величини автомобілів, бо пасажирські пояси мають тенденцію рватися. Речник фірми Дейв Словн заявив, що фірма вислала 459,000 повідомлень до власників таких моделів з 1990 року як: Шевролет Луміна, Олдсмобіл Катлес Суприм і Понтіяк Ґранд Прі та модель Бюїка Ріґал з 1991 року.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Кінець війни

Здається, що не було ще в історії всіх воєн ні однієї такої, як оця остання проти Іраку, де такою малою ціною людських жертв у наступаючій армії завдано противникові таких страшенних втрат і у виряді і в людях. Згинуло в оцій війні всього 79 американських вояків, у тому числі дві жінки. Числа поляглих іракців не подано, хоч воно величезне, — генерал Шварцкопф сказав тільки... ,,багато-багато''. Як виглядає руїна іракської зброї виявляє кількість поруйнованих танків 3.000 — і всього іншого — незліченні кількості.

Кожна війна приносить знищення. Поки розпочалися збройні дії, завдяки стовідсотковій підтримці війни американської ,,мідії'', навіть найльояльніші супроти політики президента Джорджа Буша громадяни припускали, що будуть і по американському боці великі людські жертви. Також завдяки одноголосній ,,мідії'', боялися всі американці газової і бактеріологічної зброї, що її мав Саддам Гуссейн; боялися масових актів терору; боялися зудару з тією масою модерної зброї, що її роками, мовляв, накопичував Саддам Гуссейн, приготовляючись до завоювання Кувайту, що його уважав частиною Іраку. У бункерах іракських вояків здогадно знайдено металеві каністри з таким газом, що його проте не вживали іракці в цій війні.

І мабуть не було ще такої війни, в якій ворожі вояки так масово підносили вгору руки, будучи голодними й виснаженими, як ці іракці. Виглядає так, що не були вони такими грізними, як про них ми думали.

Генерал Шварцкопф звітував перед журналістами повну годину, пояснюючи, яку тактику стосовано у цій війні. Президент Буш промовляв у минулу середу увечорі п'ять хвилин, коли то він проголосив припинення дальшого збройного наступу. Формально нема ще перемир'я — це теж унікат, що ворог, який потерпів страшну поразку, все ще не готовий признатися до неї публічно, до кінця обманюючи себе і всіх. Дж. Буш заповів, що на Близький Схід відлітає державний секретар Джеймс Бейкер для розмов з лідерами міжнародної коаліції щодо дальшої поведінки супроти подоланого Іраку. На обличчі Президента видно було виразно його велику нервову напругу, бо він поставив був на карту долю поверх півмільйонової армії. І виграв. Але виграв покищо тільки війну, — а треба ще виграти мир, і це буде не менш трудним етапом цієї історичної драми. На Близькому Сході завжди діються непередбачені речі і там не всі уряди слухаються постанов Об'єднаних Націй...

Генерал Швацкопф не мав слів захоплення, якими прославляв підчинених йому старшин та всіх вояків. Він кількакратно повторяв слово ,,суперб''. Насправді ця остання війна виявила вояцьку здатність, здисциплінованість і хоробрість американського вояка усіх родів зброї. Медалі, якими нагороджуватимуть їх — це тільки маленький вияв вдячности народу. Поляглим поставлять на центральному військовому цвинтарі в Арлінґтоні пам'ятник. Ще триваліший пам'ятник матимуть ті, що впали, в серцях своїх близьких.

Саддам Гуссейн зберігся у цій війні і його дальша доля ще невідома. Але його голосні й голословні погрози, що американські вояки будуть ,,купатися у своїй власній крові'' обернулися проти самих іракців.

Американський генерал Шварцкопф, запитаний журналістом, що він думає про вартість іракського командування, відповів із сарказмом: ,,Виявилося, що Саддам Гуссейн не є полководцем, не є стратегом, не є тактиком і не є вояком''. Саддама Гуссейна прирівнювали до Гітлера, але він насправді ,,смол фрай'', і подібний до Гітлера не міццю його армії, а хіба погордою для людського життя, для долі власного народу, своєю жорстокістю, яку проявив супроти Кувайту і тамошніх ні в чому невинних громадян, таких самих мусульман, як і він. Навіщо було виливати із цистерн кувайтську ропу, навіщо було тероризувати цивільне населення в Савді Арабії й Ізраїлі ракетами, хоч і не наносили вони дошкульної шкоди, а лиш розривалися в повітрі, не долітаючи до цілі. Погані бо ракети закупив він, як і інші отакі диктатори, в Совєтському Союзі... А тепер історики матимуть немиле завдання списати всі ці подробиці короткої війни, цікавої проявами великої успішности зброї, з одного боку, і повної неадекватности зброї з другого. Але так чи інакше: добре, що ця війна скінчилася. Дай Боже, щоб прийшов після неї справжній мир.

Наталя Осока

БІЛЬ ВОЯЦЬКИХ МАТЕРІВ

Що в армії в СССР не все гаразд, люди почали довідуватися давно. Проте отрута комуністичної пропаґанди змушувала, привчала їх не вірити, не розуміти, недобачати поганого і навпаки, вірити, що саме армія дає юнакам справжнє виховання й загартування, виводить їх у люди. Тим часом у ,,непереможній армії'' творилися жахливі речі. Так звана ,,дідівщина'' особливо розцвіла в роки правління Брежнєва і триває дотепер.

Першими збунтувалися матері України і 1989 року почали творити свої комітети. Пізніше подібні комітети виникли і в інших республіках. І вже у вересні минулого року у Москві відбувся Всесоюзний з'їзд батьків і матерів, чиї діти служать або загинули під час служби в совєтській армії та фльоті. Та з'їздові цьому передував рік напружених розслідувань злочинів у армії. На з'їзді на весь голос розповіли про те, що в армії панує насильство, садизм, катування, убивства. Що вояків жорстокими тортурами змушують утікати з армії, кінчати самогубством або доводять до божевілля. Вояків морять голодом, не лікують, не зупиняють аґресивних вояків і приховують убивства.

Під кінець з'їзду делеґацію батьків і матерів прийняв президент СССР Міхаїл Ґорбачов, котрий заявив, що йому ,,важко вести цю розмову''. Після зустрічі він доручив створити спеціяльну президентську комісію для розслідування фактів загибелі військовослужбовців у мирний час. Але з того часу в армії так і не відбулося ніяких змін.

Ось що розповіла С. Камишева на сторінках журналу ,,Огоньок'': ,,Я працюю лікарем 'Швидкої допомоги'. На нашій теориторії є військові частини, одну з них ми не завжди обслуговуєм: там своя 'Швидка'. Ми постійно госпіталізуємо молодих вояків, побитих справді до напівсмерти... Ми возимо хлопців зі струсом головного мозку, розривом внутрішніх органів, тяжкими опіками стіп (після так званого 'велосипеда'). Лікарі 'Швидкої допомоги' зверталися і усно й письмово до військової комендатури, до військового прокурора, до військового слідчого. В кращому випадку ми отримуємо відписку, частіше взагалі нічого не отримуємо, а справи в цих військових частинах залишаються без змін''.

А ось що пише старший ляйтенант резерви Б. Карпич з Одеси: ,,Мій син, солдат строкової служби, був по-звірячому вбитий в одній з військових частин під Семипалатинськом. Так ось, щоб домогтися об'єктивного розслідування, довести, що його справді вбили, довести справу до трибуналу і покарати винних, нам з дружиною потрібно було два роки''. Виявляється, щоб приховати вбивство, начальники зарахували їхнього сина в дезертири уже після вбивства, і він ще цілих півтора року вважався втікачем. Така версія найбільш підходила начальству, щоб уберегти 'честь мундира''.

Капітан медичної служби з Липецька старший полковий лікар розповів, що вояків годують зіпсованим м'ясом, на заборону лікарів не зважають. В результаті трапляються масові отруєння та захворювання на дизентерію. Командири втручаються у лікарські справи, змушують лікувати лише офіцерів і зовсім не дбають про здоров'я вояків. Військові лікарі цілком безправні. За наказом командирів вони можуть у будь-який момент відправити вояка до ,,психушки'', бо це простіше, ніж перевиховувати його. В багатьох випадках лікарі осалдафонюються, тобто упрощуються, — стають на однаковий рівень мислення в медичних питаннях з загальновійськовими командирами, тому, — пише лікар, — не можна допускати, щоб лікарі залишалися в армії довше, ніж на 3-5 років.

Вояк, який змушений був утекти з армії, написав матері такого листа: ,,Після присяги, коли всіх розподілили, почалося нове життя. 'Діди' спочатку не дуже нахабніли, а потім розійшлися. Ніч проходила нормально тільки тоді, коли черговим по роті залишався старшина або командир роти, а коли хто інший 'діди' плювали на нього.

Будять посеред ночі й наказують: співай. Спросоння я не зрозумів, що відбувається. Вони почали бити. По обличчю рідко б'ють. На лобі гасять цигарки. У мене залишилося два попечення. Вставляють в ноги або кладуть на тіло папір і підпалюють. Мене підпалювали майже щоночі. Якщо працюємо з розстібнутими комірцями, підходять і застібають гачок через шкіру на шиї. Мені довелося це пережити шість разів. Паском вимірюють окружність голови, а тоді

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Ігор Соневицький

Перед 150-літтям Лисенка

Незабаром виповнюється 150 років від дня народження основоположника української національної музики, речника ідей гуманізму та незалежности, видатного українського музичного та громадського діяча — Миколи Лисенка.

Цей ювілейний рік буде оголошений Міжнародною організацією ЮНЕСКО роком вшанування великого сина українського народу, ім'я якого записано на скрижалях історії поруч з іменами титанів людського духу.

В період підготовки до ювілею плянується ціла низка культурних заходів, присвячених Лисенкові, що будуть охоплювати видавничу, теоретичну та виконавську сфери. Тож особливо хочеться відзначити, що концерти Лілеї Волянської і Тараса Філенка з ,,Лисенківською'' програмою були першими в цьому ювілейному році. Виконавці за короткий час дали низку концертів у Канаді та ЗСА. Вони виступали в Едмонтоні, Калґарі, Ню Йорку, Філядельфії і Бостоні, давали лекції-концерти, що їх захоплено сприймали слухачі. Треба зауважити, що в процесі підготовки програм та інформацій до концертів музики також орієнтувались на англомовного слухача. Тому було приємно, коли і авдиторія неукраїнського походження щиро вітала талановитих артистів.

Така просвітницька діяльність дозволяє ширше репрезентувати українське дійсно професійне та багатогранне мистецтво не тільки в межах української громади, а зацікавити слухачів та виконавців, представників інших культур. Небагатьом відомо, що, не зважаючи на брак паперу та інші технічні проблеми, в Україні готується велика серія культурних проєктів для вшанування пам'яті великого композитора, репрезентації його музичної спадщини і популяризації її. Зокрема вперше організується Міжнародний конкурс музикантів-виконавців імени Миколи Лисенка, що буде проведений в Києві, підготовлений повний плян-проспект і розпочалось видання творів Лисенка в сорока томах, куди ввійде також фолкльористична та музикознавча спадщина композитора.

Донедавна твори Лисенка були опубліковані в 20-ти томах і вони вважались повним зібранням. Також вперше будуть видані всі записи фолкльорних мелодій та обробки народних пісень, зроблених композитором протягом його життя. Очікується вихід у світ унікального фотоальбому ,,Світ Миколи Лисенка'', в якому в фотографіях та ілюстраціях постане цілий етап культурного життя України другої половини XIX — початку XX століття.

Культуротворці з української громади ЗСА також плянують взяти участь в цих святкуваннях тематичними концертами, а також великою конференцією, присвяченою Миколі Лисенкові, що відбудеться під еґідою Центру Української Культури в Гантері, Н.Й. Активізація контактів між українцями різних континентів сприяє розвиткові багатогранного національного мистецтва. І коли у висліді цих контактів виникає гармонійний ансамбль, який слухачі спостерігають під час концертів української канадської співачки та київського пяніста, стає зрозумілим, чому саме музика була і є однією з рушійних сил у національно-культурному розвитку нашого народу.

Хочеться відзначити, що виконання творів, які прозвучали вперше, зокрема новознайдений романс Миколи Лисенка ,,Любов'' або фортепіянний твір ,,Марш Дорошенка'' були цікаво анотовані д-ром Тарасом Філенком. Ці зауваги піяніста-музиколога, який одночасно викладає на катедрі історії української музики при Київській консерваторії, надають особливого освітнього характеру концертам, програма яких ретельно продумана як з виконавського, так і з пізнавального боку. Загалом хочеться відзначити, що незвичайно гарний ансамбль між вокалом та фортепіяно був досягнутий значною мірою завдяки тактовному та різнобарвному акомпаньяментові.

В свою чергу співачка дуже цікаво і з глибиною інтерпретувала різні за образними характеристиками та жанровими рисами вокальні мініятюри Миколи Лисенка та його послідовників: Якова Степового, Станіслава Людкевича, Левка Ревуцького й інших. Їй вдалось досягти органічного поєднання поетичного та музичного образу. Оскільки в пропонованих творах словесно-поетичний ряд має особливу драматургічну силу, тексти Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, О. Олеся, Л. Лепкого та ін., цей аспект в інтерпретації співачки набув виразової емоційної сили. Співачці вдалося тонко відчути й передати вокальну інтонацію вірша, донести до слухачів (синтетичний) музично-поетичний образ, що є не простим і не легким завданням для вокаліста. Безперечно, багаторічний виконавський досвід Лілеї Волянської відчувається в її чарівній і невимушеній, але разом із тим продуманій акторській поведінці під час концерту. Це органічне поєднання вокалу та сценічної гри було особливо привабливим у майстерному виконанні драматичних мініятюр Ревуцького, Степового і безперечно — у шедеврах Лисенка на слова Шевченка.

(Закінчення на стор. 3)

Дора Рак

ЖІНКИ І ВІЙНА

I.

Протягом десятків літ американські жінки домагалися рівних прав з мужчинами у американських збройних силах, що й осягнули дорогою законів, за виїмком одного аспекту — участи у боях на фронті із зброєю в руках. Участь американських жінок у війську почалась з початком XX століття, коли то у 1901 році зорганізовано корпус медсестер для армії, а опісля і для морських сил у 1908 році. У Першій світовій війні (1914-1918) жінок у війську було понад 10,000, а вже в Другій світовій війні (1939-1945) понад 300,000 жінок виконували різні функції у війську, як лікарі, медсестри, радіооператори, шофери, механіки, розвідчиці, транспортові летуни тощо у різних частинах світу в часі бойових дій в Европі, Північній Африці, на Пасифіку і т.д.

Розміри Другої світової війни потребували великої кількости помічної сили, зложеної із кваліфікованих добровольців. Тож у роках 1942-1943 зорганізовано допоміжні жіночі корпуси для усіх галузей американського війська. І хоч жінки були в уніформах, то їх правний статус був як цивільних осіб на контракті з військом. Це створювало бар'єр до рівноправности, авансів, відзначень. Щойно після Другої світової війни американські жінки одержали сталий військовий статус на підставі окремого конґресового закону із 12-го червня 1948 року під назвою: Women's Armed Services Integration Act.

За статистичними даними після війни жінки становили 1.9 відсотка американських збройних сил. Коли ж у 1973 році запроваджено в ЗСА добровільну військову службу, то число жінок зросло поступово до 230,000, в тім поверх 30,000 офіцерів, отже біля 11-ти відсотків у всіх родах зброї: армія, фльота летунство, корпус марін. Причини такого напливу жінок до війська є різні. Для незаможних жінок це була добра нагода дістати професійний вишкіл (комп'ютерство, електроніка, комунікація, мови тощо), оплачені університетські студії, сталу працю із емеритуральною забезпекою, а були й такі, що робили це з патріотизму або охоти побачити світ. З другого боку, військова адміністрація радо рекрутувала жінок із-за браку достатньої кількости молодих мужчин, щоб осягнути вимагане законом число добровольців.

Отож жінок інтеґровано у військову службу на рівні з мужчинами, що дає їм змогу авансувати в міру професійних осягів. Але на час війни правний статус жінок є обмежений до позабойових функцій на підставі Акту з 1948 року та окремих постанов американських збройних сил, опертих на конґресовім законі, що забороняє участь американських жінок у безпосередніх боях (Combat Restriction Law, Title X, U.S. Code, Sec. 6015 & 8549, що відносяться до морських і летунських сил. Армія не має окремої статуторної постанови, але виводить свій принцип ,,заборони у бою'' для жінок із Title X). Йдеться про те, що американська суспільність ще не готова бачити жінок на бойовім фронті: не хоче, щоб їх там убито або взято у полон. Але дійсність є така, що сучасна технічна зброя і методи війни вимагають допоміжних сил і близько фронту (як ось вести транспортові гелікоптери!). Тим самим жінки теж наражені на безпосередні дії війни з усіма консеквенціями, бо, як почнеться бій — не буде часу їх вицофати, твердить Патриція Шредер, член Конґресу, яка обстоює включення жінок у бойові відділи. У військових відділах в Савді Арабії є поверх 15,000 жінок, у тому, як подають, половина афро-американок.

Законом із 11/8/1967 року відкрито жінкам дорогу до високих авансів, так що вже є жінки в ранзі генерала чи адмірала.

Женевські і Гаґські Конвенції

Воєнний час пригадує про гуманітарні женевські і гаґські конвенції, ціллю яких було забезпечити поміч для ранених, охорону військовополонених та цивільного населення, з окремою увагою до жінок і дітей.

Женевські конвенції спираються на ідеях і принципах Міжнародного Червоного Хреста (згл. Міжнародного Комітету Червоного Хреста), основаного в Женеві, Швайцарія, у 1859 році із спонуки однієї особи, ідеаліста-гуманітариста Енрі Дюнан (Henri Dunant) під моттом: "Inter Arma Caritas". Головним принципом є пошана для людського життя та ідея, що ворог, який склав зброю — є людиною.

Принцип гуманности причинився до ухвалення Першої женевської конвенції 22-го серпня 1864 року, що складається із десяти артикулів і яка зобов'язує держави-сиґнатори (разом 16) давати допомогу пораненим у війні. Цю конвенцію поширено у 1906 році, щоб включити також морські війни під її охорону.

Досвід Першої світової війни спонукав держави ухвалити Третю женевську конвенцію у 1929 році з постановами про охорону і поміч військово полоненим (POW). І врешті на підставі досвіду після Другої світової війни (як також громадянської війни в Еспанії і воєн між деякими африканськими державами) ухвалено Четверту женевську конвенцію 12-го серпня 1949 року, що складається із чотирьох окремих конвенцій. Їх зміст: 1) Охорона цивільного населення в часі війни, 2) Поступування з військовополоненими, 3) Допомога раненим і хворим в арміях на полі бою, 4) Поширені постанови Женевської конвенції з 1906 року відносно морської війни.

Оці чотири окремі зревідовані конвенції 1949 року відомі в міжнародному світі під назвою ,,Світового гуманітарного закону''. Ще треба пам'ятати про історичні конференції в Газі (Голляндія), закінчені конвенціями із 1899 і 1907 років, постанови яких займаються ,,законами війни'' і далі зобов'язують.

Закінчення буде.

ПРИВІТ ТОБІ, НАША АЛЬМА МАТЕР

Подорожнє бюро ,,Сковп'' організує поїздку у Львів на світовий з'їзд колишніх учнів Академічної Гімназії. Це бюро очолює Марійка Гельбіґ з Мейплбуду, Н. Дж. Отже є добра нагода для колишніх учнів нашої Альма Матер відвідати її, хоч не всі старші річники, на жаль, вже не молоді, зможуть відважитися поїхати із-за свого підтоптаного віку й не зовсім задовільного здоров'я, до котрих і я належу і прошу Тебе, Наша Виховнице, мене виправдати!

На цьому з'їзді напевно залунає наш студентський славень ,,Ґавдеамус іґітур — ювенес дум сумус'', але ми вже зараз не є тими молодими, і цей славень будемо уважати як лебедину пісню наших юних днів, що так скоро проминули!

В цьому скромному спомині, заохочений статтею д-ра Олександра Домбровського (,,Свобода'' з 22-го січня 1991 року) під наголовком ,,Йдемо до Тебе, Годувальнице — Мати'', хочу короткими штрихами накреслити ці юні незабутні часи, коли я мав честь бути вихованцем в роках 1922—26 (5—8 кляса).

Дорога наша, Альма Матер! Хочу тобі сказати, що ми, твої учні в діяспорі, тебе ніколи не забули, хоч ти в застійних роках ,,під московським караулом'' була змушена впоювати в молоді душі комуністичну полову і безбожність, але зараз під впливом подуву ,,гласного й перебудовного'' вітру будеш мати нагоду вщеплювати в душі твоїх вихованців наші відвічні ідеали, що вестимуть їх до нашої найвищої цілі: здобути незалежну Українську державу! Хочу тобі пригадати, а може й чула про те, що ми вшанували тебе в році 1978-му на нашій відпочинковій оселі Союзівці в ЗСА, як заслужену 100-літню Матір, видаючи друком двотомовий Збірник-альманах старанням кількох редакторів під назвою: ,,Ювілейна книга Української Академічної Ґімназії у Львові — на 100-річчя першого українського іспиту зрілости 1878—1978 р.р.'' з чудовими ілюстраціями, різними споминами і науково-історичними довідками з твоєї діяльности, і списком всіх твоїх учнів у тих роках! Думаю, що твої вихованці напевно подарують тобі цей збірник, у видання котрого багато праці вложили його редактори, як спізнений весільний дар за твою працю над нашим вихованням! В цьому збірнику подано цілу історію розвитку твоєї установи, почавши від того часу, коли Західня Україна (Галичина) ввійшла у склад Австро-Угорської держави, і по довшому часі ти дістала заслужену назву і титул ,,Академічна Ґімназія''. За польської окупації Галичини ти цей титул втратила, здеґрадовано було тебе і дано назву: ,,Ґімназіюм з рускім єнзикєм научаня'', усуваючи назву ,,академічна''! Але ти мужньо перенесла ці часи польської окупації, хоч твої учні терпіли всякі переслідування з боку польських шовіністів, бо були виховані на добрих патріотів України. Вони були згуртовані в тайних гуртках (УВО, ОУН) і стриміли до відновлення своєї держави, так сумно втраченої підписанням Ризького договору. Дирекція і професори мусіли лявірувати, щоб рятувати установу від закриття, що нераз їй загрожувало.

Також і леґальна організація Пласту, що так гарно розвивалася при школі, була сіллю в очах польських загарбників. Вкінці ти потрапила в ще гіршу неволю, опинившись у московському ярмі, в якому й досі перебуваєш, хоч і дещо злагідненому перебудовою. Але не побивайся! ,,Горі імім сердца'' — час для вільної України зближається!

Твої учні напевно не поїдуть до тебе з порожніми руками, вони повинні вручити тобі певну фінансову поміч, щоб піднести рівень навчання і помогти відновити давній титул модерної Академічної гімназії! Навіть й ті, що не можуть тебе відвідати, не відмовляться тобі допомогти. Тепер українська рідна мова повинна запанувати в твоїй школі.

Також вітаю директорку 10-тилітки Н. Геращенко і Олексія Дзядів і бажаю їм найкращих успіхів в їхній праці з нашою молоддю! Рівнож здоровлю щиро цілий колектив учителів і всіх твоїх учнів!

Як сама знаєш, деякі твої професори були строгі і вимагали від нас багато, зате при іспитах зрілости (матурі) старалися нас не ,,палити''! Нашим директорам школи польське Міністерство освіти довіряло і призначувало їх як предсідників при матурі. Я в році 1926-му по матурі і опісля по закінченні Університету Яна Казімєжа у Львові і по педагогічному іспиті на учителя середніх шкіл, мав честь бути учителем твоєї гімназії, хоч протягом двох років практики я не мав жодної платні, зате допомагав мені Митрополит Андрей, бо я працював у Його приватному Архіві в Митрополичій Палаті. Під час цієї практики, працюючи разом із колишніми моїми професорами, вже після впровадження нового коедукаційного типу, я бачив високо-моральний стан нашої молоді обох статей, котра дотримувалася засад християнської моралі, а так званий ,,секс'' був їй чужий, і не була вона подібна до теперішнього часу, що так здеморалізував молодь західнього і американського світу. Приятельські зустрічі поміж юнаком і юначкою, т. зв. ,,рантки'', кінчалися відпровадженням дівчини до її дому, евантуально з прощальним невинним поцілунком її руки чи лиця! А скільки то було невинних стріч — ранток, головно по відправі Маївок коло церкви Богословської Академії при вулиці Коперніка 34, де зустрічалася молодь не тільки з твоєї гімназії, але й з інших наших шкіл: Василіянок, ,,Дівочої Семінарії'' та з інших, при чому навіть теологи, звані ,,ґешіхти'', з першого року Богословії не боялися зустрічатися з дівчатами, криючись перед оком ректора Богословії о. д-р Йосипа Сліпого, бо тоді доводилося на виклик ректора появитися перед ним і оправдатися з невинної зустрічі з панною, і ця так звана ,,чорна кава'' в ректора не конче була солодкою! Твої катехити — отці, учителі релігії були високо релігійними і впоювали в нас на ,,екзортах'' (були це спільні зібрання учнів усіх кляс в одній найбільшій залі з молитвою і короткою наукою кожної неділі) любов до

(Закінчення на стор. 3)

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Біль...

(Закінчення зі стор. 2)

насильно заст і бають на животі. Офіцери знають про все це, але мовчать. Мене били в живіт і нижче пояса. Після удару по шиї в мене потемніло в очах. Мені сказали, що так буде аж до самої демобілізації. Я відслужив тільки місяць, а нерви уже не витримують. Тут втрачаєш усе людське, перетворюєшся на звіра. Пробач, мамо, але далі залишатися там я не міг". Мати послала цього листа міністрові оборони Д. Язову й запитує, хто ж справжній злочинець і чому міністер називає такі оповіді „наклепом на армію?".

Звичайно, не всі командири байдужі до ситуації в армії, але й вони перебувають під шаленим тиском своїх командирів, котрі оберігають 'честь мундира'. Військовослужбовці летунської ескадрилії розповіли, що в їхній партійній організації 48 осіб вийшло з КПСС, серед них 10 офіцерів. І процес цей продовжується. Політвідділ перелякався і негайно почав переводити таких осіб в окрему ескадрилію, щоб потім її розформувати і таким чином звільнити з армії тих, хто осмілився засуджувати дії КПСС.

„Ми, офіцери, присягали служити народові і батьківщині. Ми готові і далі виконувати свої військові обов'язки незалежно від партійности, але ми не можемо змиритися з подібною дискримінацією наших товаришів", — пишуть військові пілоти. Під листом 56 підписів.

А тим часом міністер оборони СССР під час святкування Дня совєтської армії 23-го лютого закликав народ любити армію й віддавати їй усе до останньої краплини крови. Ніби мало її ллється у кожній військовій частині зловісної імперії.

Комітети солдатських матерів починали з оборони своїх синів, але тепер вони пішли далі. У зв'язку з кривавими подіями в Литві та Латвії, протестуючи проти нав'язуваного центром союзного договору, Комітети солдатських матерів поширили летючки-звернення до вояків. У цих летючках матері пишуть: „Сину, де б ти не був тепер, почуй мій голос, голос своєї матері. Не смій стріляти у мирних людей: накази вбивати беззбройних — злочинні! Не змушуй мене проклинати день і час твого народження! Не роби мене матір'ю убивці. Твоя мама".

Привіт тобі...

(Закінчення зі стор. 2)

Бога і батьківщини. Опісля всі ми йшли під проводом директора і дижурних учителів до собору Св. Юра на спільну тиху Службу Божу. Професори руханки випростовували наші хребти, дбали про наш зовнішній стрункий вигляд і працювали над нами по думці клича: „В здоровому тілі — здорова душа"!

Твої учні походили з різних кляс і станів українського суспільства, в основному „ґро" (загал) складався із сільського елементу. Тут вони пізнавалися з міським життям, набирали оглади, розуму й знання і позбувалися сільського побуту. Меншість учнів творили сини урядників і міщанства. А в гімназії витворювалася дружня атмосфера і товариськість всіх учнів закладу.

Закінчую цей скромний привіт тобі, Наша Виховнице, і бажаю тобі кращих часів для праці над вихованням нашого молодого покоління. Не дай Боже, щоб повернулися часи застою і безправства в нашій Україні, хоч тепер з України надходять тривожні вісті, що окупант і його прислужники хочуть знову нас порізнити, поділити і довести до переслідувань і арештів, як то було за сумної пам'яти часів Сталіна-Кагановича і їх наступників, що, не дай Боже, щоб ті часи повернулись!

З великою цікавістю будемо читати звіти наших товаришів про відбуття наукових сесій цілої запланованої програми.

Прощай і розвивайся, наша Альма Матер, на славу й радість цілої української громади в діяспорі і по всій нашій Україні, і хай Бог тобі помагає!

П. С. При цій нагоді пересилаю чек на суму 100 долярів як допомогу для Ак. Гімназії, на адресу д-ра С. Шеремети в Огайо, як було подано в „Свободі".

Твій колишній учень **Андрій Дзедзик**
Лютий, 1991 року.

Перед...

(Закінчення зі стор. 2)

Вокал і фортепіян в ідеальній гармонії: Лілея Волянська, співачка з Канади, і Тарас Філенко, піяніст з Києва, після успішного концерту в Ню Йорку.
(Світлив Ярослав Кулинич)

Приємно відзначити, що Лілея Волянська підготувала цю концертну програму в дуже короткий час, а приблизно за місяць почнуться її гостинні виступи по містах Західньої і Східньої України з іншою програмою, що складається із творів композиторів української діяспори. Тож незабаром у концертних залях України будуть (часто-густо вперше) звучати вокальні, фортепіянні та камерні твори українських мистців-музик Канади, ЗСА, Франції, Польщі. Передбачуване гостинне турне Лілеї Волянської, також її записи (повторні, бо вперше було це влітку 1990 року) на українському радіо та телебаченні відбудуться напередодні міжнародного форуму — Фестивалю творів композиторів української діяспори, що матиме місце у квітні цього року у Львові.

Нюйоркська громада відзначила роковини державности і соборности

З рамени Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій Ню Йорку — Відділу УККА, нюйоркська громада відзначила роковини української державности і соборности святковою академією та відвідинами в міському ратуші з нагоди підписання відповідної проклямації мейором Дейвидом Дінкінсом.

В день 73-ої річниці проголошення Четвертого Універсалу, представники українських громадських та молодечих організацій зустрілися з мейором Дінкінсом, який вперше взяв участь у такому відзначенні. Коротку програму відкрив голова Об'єднаного Комітету мґр Ігор Длябога, з'ясовуючи історію українських визвольних змагань і важливість цієї річниці сьогодні у житті українського народу на рідних землях.

З черги мейор Дінкінс у своєму вступному слові заявив, що він гордий, що має нагоду продовжувати офіційне відзначення роковин української державности і соборности в міському ратуші. Посадник похвалив українську громаду міста Ню Йорку за їхній вклад в етнічно-культурну мозаїку цього міста.

Звертаючи увагу на події в совєтській імперії, Д. Дінкінс висловив особисте занепокоєння нападом совєтських частин на мирних демонстрантів в Литві і Латвії, додаючи, що він надіється, що український народ зуміє висловити свій самостійний голос у справах своєї держави.

„Наші серця і молитви є з хоробрим українським народом, так само, як з нашими відважними вояками, котрі вірно служать своїй Батьківщині в Перській затоці", — сказав мейор Дінкінс.

У своїй проклямації мейор Дінкінс коротко переповів історію проголошень державної самостійности і соборности, та сказав, що „сьогодні, коли народи по цілому світі домагаються волі і вітри зміни повівають по Европі, українці у Америці і по цілому світі, разом з українцями на рідній Батьківщині, відзначають роковини цієї історичної події і столітню боротьбу за свободу".

Два дні раніше Об'єднаний Комітет влаштував академію в честь свята державности в залі школи Ашер Ліві. На тлі прапороносців з різних громадських і молодечих організацій І. Длябога відкрив святкову програму.

Головну доповідь виголосив мґр Роман Зварич, директор бюра Української Центральної Інформаційної Служби в Ню Йорку та викладач філософії в Нюйоркському університеті. Р. Зварич сказав: „Наша історія багата на приклади героїчної відданости ідеї української держави, бо наш національний геній завжди міг спорудити з вічно-оживляючих надер народу таких, які були покликані нацією боронити її честь, захищати її правду, її незримі скрижалі духа". Всі вони, від дружинників Святослава до сьогоднішніх голодуючих студентів в Україні, — сказав доповідач — „вроджені в тих самих лонах народу, вигартувані в тій самій кузні вічних могил, піджвлені тим самим левиним молоком хоробрости, загартовані в тому самому духовному повітрі в орлиному гнізді — кожний той самий дух одвічної стихії".

В дальшій програмі виступали хор „Трембіта" під мистецьким керівництвом проф. Рафаїла Венке, при фортепіяновому супроводі Марії Павловської, солістка Анна Бачинська з Львівської філармонії при фортепіяновому супроводі Оксани Прутиняк та рецитатор актор Володимир Кирило.

Ще перед академією члени Спілки Української Молоді (СУМ) та Пласту відбули у власних домівках юнацькі апелі з нагоди свята державности і опісля взяли організовану участь у Службі Божій у намірені українського народу, в церкві св. Юра.

І. Д.

Б. Бенюк заступить А. Паламаренка

Фірма „Євшан" повідомляє, що турне відомого артиста та гумориста Богдана Бенюка (замість Анатолія Паламаренка, який занедужав) відбудеться вперше на терені Канади в березні 1991 року.

Богдан Бенюк, заслужений артист України та головний актор Театру ім. І. Франка у Києві. Ще з дитинства на Івано-Франківщині, він мріяв стати артистом. З часом він поступив до Київського Театрального Інституту ім. Карпенка-Карого. Його дар скоро помітили та вже з другого курсу запросив режисер Леонід Виков до фільму. Після дуже успішного дебюту просили його майстри режисери, включаючи В. Денисенка, Ю. Іллєнка, М. Іллєнка та інших.

Актор Бенюк створив також пам'ятну ґалерію оригінальних характерів сучасних, веселих юнаків на сцені Київського театру Юного Глядача. Також особливо помітні вистави в Театрі ім. І. Франка: „Конотопська відьма", „Енеїда", „різдвяна ніч" та інші.

Дуже цікаво те, що перейнявши з дитинства карпатську стихію народного гумору і доповнену чарівною піснею, Бенюк талановито поєднує ці два жанри на сцені. Під власний акомпаньямент ґітари він оригінально інтерпретує ліричні і жартівливі народні пісні, і з яскравою майстерністю відтворює гумористичні та сатиричні образи з творів українських письменників-клясиків та сучасних сатириків.

Календар концертів на місяць березень: 1-го Віндзор, 2-го Оттава, 3-го Монтреаль, 8-го Ґвелф, 9-го Вінніпеґ, 10-го Едмонтон, 11-го Калґарі, 15-го Ошава, 16-го Гамилтон, 17-го Торонто, 20-го Ст. Катерінс. Проситься слідкувати за оголошеннями в газетах та по окремих містах за остаточними датами, часом та приміщенням виступів.

Загальні збори кредитівки в Джерзі Сити

В неділю, 24-го лютого, в Українському Народному Домі у Джерзі Сити, Н. Дж., відбулися 37-мі звичайні річні Загальні збори місцевої Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч". Вона являється одною з 60-ти таких кредитівок в українській діяспорі, які, за даними Української Світової Копеpативної Ради, під сучасну пору спільно нараховують 125,627 членів, розпоряджають майже півтора більйоновим капіталом та які в минулому році виплатили на різні громадські цілі і допомогу Україні півтора мільйонів долярів.

Збори були багатолюдні. Головна заля УНДому була виповнена місцевим членством, членами філії з Трентону, що приїхали чартерованим автобусом, представниками громадських організацій, гістьми з України та представниками сусідніх кредитівок в особах: д-ра Івана Сєранта і Ярослава Обершина („Самопоміч" Ню Йорк); Володимира Баранецького („Самопоміч" Нюарк) та Ярослава Кіцюка й Андрія Ціхоляса (СУМ, Йонкерс).

Збори відкрив і ними провадив голова Ради Директорів Юрій Ференцевич, сердечно вітаючи всіх присутніх, між ними члена-основника кредитівки Миколу Шеремету. Він відтак попросив місцевого пароха української католицької церкви свв. Петра і Павла о. Романа Мірчука до переведення молитви, після чого вшановано однохвилинною мовчанкою 16-ох членів, що відійшли у вічність.

Запропонований предсідником порядок нарад був прийнятий без змін, а відчитаний секретарем Іллею Шевчуком протокол з попередніх загальних зборів було прийнято одноголосно.

Під час зборів звітували: президент Ю. Ференцевич, касир і управитель Степан Кравченюк, голова Кредитового комітету Дмитро Вох і голова Контрольної комісії Любомир Думановський. У звітах стверджувалося, що кредитівка дальше знаходиться у доброму фінансовому стані, її майно перейшло вже 33 міл. дол., нараховує 2,500 членів, закуплено новий будинок, до якого плянується перейти ще цього року, та що кредитівка виплатила в 1990 році на громадські цілі 29,000 дол. Звітодавці рівнож підкреслювали значення і користі з кредитівки для членства та можливості для української громади й України.

В дискусії над звітами забирали слово: Володимир Білик, Сильвестер Петруняк, Анна Петруняк, Михайло Бойцун, Галина Гаврилюк, Оленка Галькович, Степан Ладанай, Теодор Білоус, Григорій Бура й Іван Кузик.

Зі словами привіту виступали: представник ЦУКА і нюйоркської кредитівки „Самопоміч" д-р І. Сєрант, В. Баранецький від Нюаркської кредитівки та Я. Кіцюк від сумівської кредитівки в Йонкерсі.

Статутово цього року скінчилася каденція трьох членів дирекції і одного члена Кредитового комітету. На пропозицію Номінаційної комісії в складі Павла Фуґи (голова), Івана Ґреся й Михайла Пилипчака до дирекції було поновно вибрано через аклямацію Зенка Гальковича, Іллю Шевчука та першу жінку в історії кредитівки, 24-літню Адріяну Лучечко. До Кредитового комітету перевибрано Івана Вішку.

На цьому предсідник в імени Президії подякував всім присутнім за прибуття й закрив збори молитвою, яку провів о. Р. Мірчук. Після цього слідувала перекуска і велася неформальна дискусія про всячину й всілячину.

І. Л.

Виставка фотографій дерев'яних церков

17-го січня Товариство Любителів Мистецтва при східнословацькій ґалерії у Кошицях з приводу закінчення виставки „Дерев'яні церкви Закарпаття у фотографіях Флоріана Заплетала" влаштувало бесіду про життя і діяльність цього майже забутого дослідника закарпатоукраїнського мистецтва і культури. В бесіді взяло участь сто любителів мистецтва. Перед бесідою був концерт українського хору „Карпати", який перед кошиською публікою повторив свій успішний виступ на недавньому фестивалі церковного співу у Львові.

Із Кошиць виставку фотографій Ф. Заплетала 70-річної давности буде перевезено в Ужгород.

Микола Мушинка

З редакційного стола ЕУ-Д

Окремі особи й українська громада виявляють щораз більше зацікавлення справами Енциклопедії Української Діяспори. Висловлюють побажання і претенсії в пресі або й пишуть до редакції. На цьому етапі підготови робіт над ЕУ-Д деякі справи треба вияснити ширшій громадськості.

1. Праці над американським томом ЕУ-Д ще лише в початковій стадії. Основну увагу присвячено австралійському томові, який має бути закінчений в 1991 році та двом европейським (західньоевропейському та східньоевропейському), редакційне завершення яких намічено на кінець 1992 року.

2. Лиш парарельно йдуть праці над американським томом і то тільки над деякими вибраними реґіонами чи галузями.

3. Анкети до людей, організацій чи місцевостей в Америці не були загально вислані, а тільки вийнятково до тих, з ким була ділова кореспонденція. Масова висилка анкет відбудеться під кінець року, коли буде каталоґ американських гасел. Проте, якщо окремі особи, передбачені у списку гасел, звертаються до редакції, їм анкети можуть бути вислані вже тепер.

4. Організації, установи, парафії, ансамблі, спортові клюби тощо, котрі уважають, що повинні мати гасла в ЕУ-Д, можуть присилати вже тепер відповідну документацію: пропам'ятні книги, ювілейні видання, історичні довідки. Те саме стосується українських громад чи місцевостей, про які були окремі видання.

Подані тут інформації стосуються і канадського тому ЕУ-Д. У всіх справах ЕУ-Д слід звертатися на адресу: Encyclopedia of Ukrainian Diaspora, 2247 West Chicago Ave., Chikago, Ill., Ill., 60622-4828; tel.: (312) 489-1339.

Василь Маркусь
редактор ЕУ-Д

ЕВРОПЕЙСЬКІ КРАЇНИ, ЗОКРЕМА Великобританія, Франція, Італія та інші, які до останнього дня тривання війни в районі Перської затоки стояли непохитно в союзі із З'єднаними Стейтами Америки, приготовлятюься тепер до тихої компетиції із ЗСА і співпартнерства у моральних здобутках та політичних і економічних впливах на Близькому Сході. Перемогу коаліційних держав над великою армією Саддама Гуссейна прийняли в европейських столицях з великим ентузіязмом і задоволенням. Президент Франції Франсуа Міттеран прославляв стратегію тієї війни, які зуміли докінчити противника без великихх власних жертв в людях. Очевидно, виграти війну може було легше, як встановити мир на Близькому Сході, — заявив італійський міністер закордонних справ Джіянні Де Мічеліс. В Лондоні не було офіційних парад і не дзвонили дзвони в церквах, але Палата Громад у Британському парляменті висловила пошану і признання для президента ЗСА Джорджа Буша і своїх власних військових частин, які брали участь в боях. Прем'єр-міністер Великобританії Джан Мейджор погоджується, що процес встановлення миру на Близькому Сході триватиме довше, як сама війна.

Братство кол. Вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії

ділиться сумною вісткою з українським громадянством, кол. вояками-українцями та побратимами, що дня 12-го лютого 1991 р. у Вінценс, Франція, відійшов у вічність

сл. п. прелат

о. Михайло Левенець

кол. полевий духовник 1-ої Української Дивізії УНА, кол. ректор малої семінарії у Львові, секретар єпископа — пізніше Патріярха Йосифа Сліпого у Львові, канцлер Української Католицької Церкви в Німеччині, а відтак у Франції, відзначений Хрестами Заслуги.

ПОХОРОНИ відбулися 16-го лютого 1991 р. з катедри св. Володимира в Парижі на цвинтар Монт Матр в Парижі.

Родині сл. п. о. Михайла Левенця складаємо від всіх колишніх вояків 1-ої УД УНА наші щирі співчуття.

Головна Управа Братства 1-ої УД

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що 3-го березня 1991 р. після короткої недуги на 83-му році життя відійшов від нас у вічність

наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ

бл. п.

ВОЛОДИМИР ПЕЛЕНСЬКИЙ

ур. в Комарні на Львівщині.

ПАНАХИДА у вівторок, 5-го березня 1991 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Shook Funeral Home, 639 Van Houten Avenue, Clifton, N.J.

ПОХОРОН у середу, 6-го березня 1991 р. о год. 9-ій ранку в церкві св. Миколая, President St., Passaic, N.J., **а опісля на цвинтар св. Духа,** Hamptonburg, N.Y.

У глибокому смутку:

дружина — НАТАЛІЯ
донька — ВІРА з мужем ДЖОСЕФОМ і доньками ДОУН і ВІРА АНН
син — МИХАЙЛО з дружиною ЕВОЮ і дітьми МИХАЙЛОМ мол. з МЕРІ ЛІСА
родина в ЗСА
родина ТЕРШАКІВЦІВ і ПЕЛЕНСЬКИХ в Канаді
та родина на Україні

Конкурс на стипендію з фонду СУА ім. Еви Сташків

Союз Українок Америки проголошує 9-ий Конкурс на приділення стипендій з Фонду в наступних категоріях:

1. На студії української мови для абсольвентів журналістики, мовознавства, бібліотекарства і музейництва, які плянують використати знання української мови у професійній праці.
2. На студії для осягнення доктората в ділянках українознавства або порівняльних дослідах у ділянках літератури, історії, соціології, музикології і т. п., після цього коли університет апробує тему.
3. Допомога у виданні наукової праці з ділянки українознавства, прийнятої до публікації авторитетним видавцем.

Висоту стипендій вирішує комісія у кожному випадку. Кваліфікованими кандидатами на стипендії є членки СУА, які вступили до організації принаймні один рік перед внесенням подання про стипендію.

Реченець внесення подання про стипендію 30-го червня 1991 року.

Стипендії у першій і другій категоріях будуть призначені на студія в американських і канадських університетах.

У листі необхідно подати на котру категорію стипендії кандидат хоче внести подання.

Про інформації слід звертатися на адресу: Ukrainian National Women's, League of America, Inc., Eva Stashkiw Scholarship Fund, 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003.

АКТИВІСТ І ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ Палестинської Визвольної Організації Фейзал Гусейні заявив кореспондентам, що З'єднані Стейти Америки, хочуть вони цього чи ні, будуть змушені поладнати позитивно палестинську проблему, бо інакше може наступити загальна дестабілізація політичної ситуації в арабському світі. Він, Гусейні, гостро запротестував проти виступу міністра закордонних справ Ізраїля Дейвіда Леві, який заявив, що війна в районі Перської затоки показала кого властиво підтримує ПВО. Після прогри Саддама Гуссейна керівники палестинських організацій опинились в дуже незручній ситуації. Леві додав, що „ніколи не буде палестинської держави", бо Ізраїль не має наміру покінчити самогубством. Гусейні підкреслив, що ПВО вдячна президентові Іраку Саддамові Гуссейнові, за те, що він своїми настлирливими вимогами поставив на порядок дня справу Палестини.

Квартет ім. Лисенка та камерний ансамбль „Нова" на допомогу дітям Чорнобиля

Керівник ансамблю „Нова" Лариса Крупа з членами квартету ім. Лисенка (зліва): Олександер Ключков, Анатолій Баженов, Віктор Гайдук та Юрій Холодов перед концертом у Морріставні, Н. Дж., у квітні 1990 року.

Відзначаючи дві, протилежного характеру річниці — радісної, проголошення ЮНЕСКО 150-ої річниці з дня народження Миколи Лисенка Роком Лисенка, та трагічної п'ятої річниці Чорнобильської трагедії, — квартет ім. Лисенка у співпраці з камерним ансамблем „Нова" дасть в ЗСА ряд концертів. Спонзором концертів є Фундація Допомоги Дітям Чорнобиля, і дохід призначений на цей фонд.

Музичні контакти квартету ім. Лисенка та ансамблю „Нова" почалися рік тому, коли світової слави струнний квартет ім. Лисенка погодився виступити в серії концертів молодої, надійної групи „Нова" в Морріставні, Н. Дж. Продовження цих контактів проявляється концертовим турне по Україні квартету ім. Лисенка та керівника „Нова", піяністки Лариси Крупи, яке відбувається в лютому. Турне охоплює такі міста: Дніпропетровське, Донецьке, Запоріжжя, Харків та Київ (три концерти) з програмою творів Бортнянського, Брамса, Гайдена, Гінастери, Лисенка, Моцарта, Мартена і Скорика.

Від половини березня до половини квітня ансамбль ім. Лисенка гостюватиме в Америці в тому самому складі, що і в турне по Україні.

Декілька слів про квартет. Він заснований в 1951 році. Нині його членами є: Анатолій Баженов (перша скрипка), Олександер Ключков (друга скрипка), Юрій Холодов (віоля) і Віктор Гайдук (віольончеля). Всі вони є заслуженими артистами України, лавреатами премій ім. Тараса Шевченка. Їхня нова посвята праця, високомистецька техніка і творча оригінальність здобули їхньому квартетові признання серед кращих камерних ансамблів України і поза її межами. В 1963 році квартет здобув міжнародне визнання, ставши лавреатом 7-го Міжнародного Конкурсу в Будапешті.

Репертуар квартету охоплює понад 250 творів різних епох і стилів. Квартет з великим успіхом виконував цикли „Камерна музика ХХ ст.", „Українські совєтські квартети", квартети Бетовена, Чайковського, Прокоф'єва і Лятошинського. Мистці присвячують багато уваги пропагуванню музики українських композиторів Лятошинського, Сільвестрова, Скорика, Станковича та інших, виконуючи їхні твори вперше.

Квартет з великим успіхом брав участь у фестивалях камерної музики в Польщі, Чехо-Словаччині, Алжирі, Зимбабве, Фінляндії, Німеччині, Франції, Великобританії, ЗСА і Канаді. Понад 30 творів є на платівках і СіДі. Ось що писала про них критика світової преси:

„Справжні бурі захоплення квартетові Лисенка", „Надзвичайний діяпазон динаміки, в якому найніжніші піяніссима чергуються з могутніми фортіссимами, які, одначе, ніколи не звучать різко" („Норддойче Рундшау", Німеччина), „унікальний стиль гри і інтерпретація" („Прогрес", Франція), „Ідеальна чистота тону, шляхетність, кольоритність звуку — якості, що ставлять квартет Лисенка на рівні з найкращими камерними ансамблями світу („Рух Музични", Польща).

Смичковий квартет — це найбільш інтелектуальна форма музичного мистецтва. Вона скомпонована як для слухача, так і для композитора. Щоб виконати вимоги цього специфічного роду мистецтва, для цього необхідними є великий вклад праці і високі естетичні принципи, якості, так наявні у квартеті Лисенка.

Концерти відбудуться в таких містах: березень, 17-го, неділя — Ню Йорк, Український Народний Дім, 2:30 по полудні; 19-го, вівторок — Голливуд, Фльорида, Український Культурний Центр, год 6:30; 21-го, четвер (ще не уточнено); 23-го, субота — Ґлен Спей, Тавн Голл, год 4:00 по пол.; 24-го, неділя — Нюарк, церква св. Івана Хрестителя, 6:30.

Квітень: 6-го, субота — Морріставн, серія концертів „Нова", 8:00 вечора; 7-го, неділя — Норд Салем, Н. Й., Гаммонд Музей, 4:00; 11-го, четвер — Ню Йорк, серія концертів в церкві св. Павла, 12:00, полудне.

Докладні інформації будуть своєчасно подані в оголошеннях.

Н. Н.

Києво-Могилянське Товариство: спроба відродження

Становище гуманітарних і суспільних наук в УССР загально відоме. Донедавна вони розпоряджали величезними матеріяльними засобами, вселюдними штатами академічних інститутів, широченним переліком не вивченого, не прочитаного, не виданого. Але — все пішло намарне.

На руїнах застійних наукових концепцій опинилися сотні людей, які звикли до нерентабельної, неефективної, нещирої і нецікавої „творчости". Працювати інакше їм уже, мабуть, важко. Чому б їх, справді, не залишити разом з їхніми улюбленими персонажами, з висвітленням ролі первинних партогранізацій у розбудові важкої промисловости.

Поза старими консервативними структурами вже утворюються нові, альтернативні структури (серед них — НТШ у Львові). 23-го листопада 1990 року Київська Міська Рада офіційно зареєструвала Наукове Товариство ім. Петра Могили. Це незалежне неурядове об'єднання київських науковців, серед засновників якого — філологи Соломія Павличко та Микола Рябчук, філософ Оксана Забужко, історик Сергій Білокінь, фізик Максим Стріха, кібернетик Олександер Гриценко та інші. Голова товариства — С. Білокінь, члени правління — М. Стріха та О. Гриценко. Товариство звернулося по фінансову допомогу до фонду „Відродження" (українська філія відомого фонду Дж. Сороса) й отримало позитивну відповідь. Це дозволить нам створити модерну технічну й видавничу базу.

Чим займається товариство? Ясна річ, найважливіше для нього — науководослідна та видавнича діяльність. Готується перше число журналу незалежної історичної думки „Наше минуле", де з'являться друком невідомі досі історичні документи, як от протоколи Генерального Секретаріяту Центральної Ради, матеріяли з архівів низки видомих учених, мемуари про Визвольні Змагання, спомини художниці Ярослави Музики про большевицькі тюрми тощо.

Вже замовлено комп'ютерну техніку, що піде на створення культурологічного банку даних „Україніка". Цей банк складатиметься з кільканадцяти баз даних, що міститимуть інформацію з різних сфер суспільного життя та галузей науки: „Персоналії", „Пам'ятки", „Екологія" тощо. Вже розгорнуто роботу над базою „Персоналії". На її основі сподіваємося до літа 1991 року видати довідник „Хто є хто в українській політиці", який стане першим випуском серії „Хто є хто в Україні". Підтримку в цьому виданні обіцяє видавничий фонд Іллінойського університету (проф. Дмитро Штогрин).

Інший великий проєкт товариства — перевидання (з виправленнями й коментарями) „Малої Української Енциклопедії" проф. Євгена Онацького, яка вийшла тридцять років тому в Арґентині. Плянується також видання праць молодих українських науковців — з питань літератури, політики, історії, економіки. Сподіваємося перевидати вибрані есеї Євгена Маланюка, Юрія Липи, Вячеслава Липинського, інших видатних письменників та вчених діяспори. Ми розуміємо, що не завжди наші видання даватимуть прибуток, тож сподіваємося на фінансову підтримку. Беручи ж до уваги, що деякі праці українських науковців діяспори мають там значно вужче коло читачів, аніж мали б в Україні, ми охоче видали б їхні праці (не надто великі за обсягом та, ясна річ, вартісні з наукового погляду) коштом авторів. Адже відомо, що покищо книговидання в УССР є значно дешевшим, аніж на Заході, тож такий шлях був би вигідний обом сторонам.

У майбутніх плянах товариства є й активна участь в міжнародних комп'ютерних мережах, і створення навчальних програм для комп'ютерів з українознавчих дисциплін тощо. Чи вдасться ці пляни здійснити, покаже час. Принаймні, ми почуваємося повними енергії й бажання виводити українську науку з хутірного стану.

С. Білокінь, голова
О. Гриценко, секретар

П'ЯТЬ ПРИЧИН ЧОМУ НАМ ПОТРІБНО ПІДТРИМУВАТИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

1. „Мушу сказати, що я переконаний, що вирок суддів в Ізраїлі був несправедливий..."
   — Лорд Томас Деннінг
2. „Мені не відома ніяка інша судова справа в якій потоптано так багато процедур загально прийнятих міжнародними чинниками".
   Професор Віллем Ваґенар, автор книжки „Розпізнаючи Івана: Наукова праця з леґальної психології", Вид. Гарвардського Університету.
3. „Якщо Іван Дем'янюк, в невинності якого я повністю переконаний, буде повішений на шибениці Айхмана, то прийде день коли держава Ізраїль буде сидіти на лаві підсудного".
   — Патрик Бюкенан.
4. „На мою думку ця справа смердить... Прошу розглянути справу американського громадянина Івана Дем'янюка і поведінку Відділу спеціяльних інвестиґацій (ОСІ) в нашій країні".
   — Конґресмен Джеймс Трафікант (демократ, Огайо), „Конґресовий рекорд" з 20-го червня 1989 р.
5. „Вірю, що історія не забуде справи Дем'янюка, так як не забула справи Дрейфуса".
   — Граф Ніколай Толстой

Після дванадцяти років наполегливих і невтомних зусиль ми осягнули багато. За свою подивогідну відвагу та витривалість Іван Дем'янюк — невинна жертва — заслужив на гідну оборону перед ізраїльським Верховним судом. Без Вашої негайної фінансової допомоги така оборона не буде можливою. Просимо допомогти нам успішно завершити останній етап цього страхіття-примари, яка триває вже понад дванадцять літ.

Просимо висилати пожертви на:

John Demjanjuk Defense Fund
P.O. Box 92819
Cleveland, Ohio 44192

Загальні збори хору „Думка"

В холодний вечір 25-го січня 1991 року зібралася думкарська родина в залі українського спортового клюбу в Ню Йорку, щоб, як щороку, провести загальні збори хору „Думка" на яких плянується ділове ведення хору, укладається плян праці на цілий рік, котрий стоїть перед хором, та вибирається управа.

Загальні збори почалися вшануванням померлих членів.

Із звітів окремих частин Управи найбільшим завершенням праці виявилась подорож в Україну у жовтні минулого року з концертами у Львові, Києві, Каневі та Полтаві. Велике признання було висловлене уступаючому голові Ігореві Раковському за вміле проведення цієї подорожі по Україні, котра практично виявилася далеко більш скомплікованою і вимагала від нього великих зусиль. Він організував попередні успішні виступи, серед котрих були поїздки з концертами в Західню Европу в 1985 році, участь хору в святкуваннях у Лондоні, Англія, 1000-ліття хрещення України та відомий виступ хору в Ню Йорку в престижевому Лінкольн Центрі у вересні 1989 року.

Обговорено продовження контактів з Україною, з іншими мистецькими силами, пляни та можливості концертних виступів в Україні та інших українських поселеннях світу. Повне признання за успішні виступи хору „Думка" в Україні уділено талановитому диригентові хору маестрові Семенові Комірному за посвяту цілого літа на проби, щоб підняти хор на високомистецький рівень, котрий був визнаний знавцями, критиками та слухачами концертів в Україні. При цій нагоді хор „Думка" висловлює велику вдячність найбільшій українській установі Америки та Канади — Українському Народному Союзові. Як попередні головні предсидники цієї установи, так і теперішня, Уляна Дячук, оцінили важливість українських мистецьких сил в Америці та завжди виявляли особливу увагу нашому співочому товариству.

Низький поклін щадничій кооперативі „Самопоміч" в Ню Йорку, яка завжди виявляла щедру жертвенність для хору „Думка".

Найщиріша подяка з окремих підприємців щирому приятелеві „Думки" Юліянові Бачинському — власникові крамниці м'ясних виробів на Другій авеню в Ню Йорку, та всім щирим жертводавцям, котрі уможливили здійснення нашої поїздки з концертами по Україні.

Номінаційна комісія доклала багато зусилля, щоб висунути на кандидатів до нової управи відповідальних, вирозумілих та працьовитих осіб з членства хору. Головним завданням цього року було висунути на кандидатів молодшу генерацію хору, щоб дати змогу показати їхні адміністраційні вмілості у проводі хору. В цьому напрямі на голову вибрано д-ра Ігоря Ядліцького, члена хору, котрий почав співати ще в хорі „Молодої Думки", людину з лагідною вдачею та рішучим підходом до розв'язання важливих завдань. Його заступниками стали: Мирослав Кулинич та Зоряна Ковбаснюк, касиром — Леся Яблонська і її помічниця Діяна Слободян. Секретарі — Марія Мирко і Марія Решітник. Прізвища решти членів нововибраної Управи не подаємо, щоб обмежити звідомлення.

На збори прибула численна кількість хористів, які брали активну участь в обговоренні різних справ діяльности хору. Підкреслено, що хор „Думка" надалі залишається на услугах української спільноти, поширюватиме та плекатиме мистецтво української пісні.

Під кінець Зірка Ковбаснюк попросила, щоб всі встали і при цьому були вручені китиці квітів та подарунки, як вияв вдячности від хору трьом особам, котрі вложили довголітню, невтомну працю в хорі Ними були: Ігор Раковський, Ольга Гаєцька та Софія Раковська. Цей зворушливий момент увінчався „Многоліттям" та перетворився в обійми, поцілунки та появи радісних сліз від нагороджених та решти присутніх.

Після цього товариство перейшло до традиційного закінчення загальних зборів — вміло приготованих страв та гарно декорованих нашими хористками та деякими хористами столів.

У розвагах та веселих гутірках, післявиборчих враженнях гостина протягнулася до пізнього вечора.

Думкарський Кухар

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВАСИЛЬ БАБІЙ, член УНС Відділу 439-го ім. І. Коновальця в Садбирі, Он. помер 9-го грудня 1990 року на 78-му році життя. Нар. 1912-го року у Вікторія, Канада. Членом УНС став 1957 року. Залишив у смутку дружину Марію, двох синів, дві дочки та одного брата і сестри. Похорон відбувся 11-го грудня 1990 року на Сивік Меморіял Семетері в Санбирі, Онтаріо, Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Залуцький, секр.

АННА Г. РУДИК член УНС Відд. 5-го ім. св. Миколая в Асторії, Н.Й. померла 20-го грудня 1990 року на 71-му році життя. Нар. 7-го червня 1919 року. Членом УНС стала 1974 року. Залишила у смутку мужа Івана, сина Івана мол., і дочку Джейн Куні. Похорон відбувся 20-го грудня 1990 року на цвинтарі св. Патрика в Гантінґтоні, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Маріон Климишин, секр.

ІВАН ЯСИНИЦЬКИЙ, член УНС Відд. 161-го ім. св. Василія в Ембридж, Па., помер 3-го грудня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в Україні. Членом УНС став 1972 року. Залишив у смутку дружину Теклю і Анну Дзуґан. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Василь Гладьо, секр.

ІВАН СЛОБОДЯН, член УНС Відд. 234-го -ва „Запорозька Січ" в Елизабет, Н.Дж. помер 18-го грудня 1990 р. на 76-му році життя. Нар. 1914 року в селі Вербиця, Зах. Україна. членом УНС став 1948 року. Залишив у смутку доньку Діяну, сестру Соню Микитку і дальшу родину в Америці і в Україні. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Хитра, секр.

ТЕОДОР БОЙКО, член УНС Відд. 42-го ім. Т. Шевченка в Пассейку, Н.Дж. помер 9-го грудня 1990 року на 76-му році життя. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся на місцевому цвинтарі в Каддебеквілл, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Ю. Котляр, секр.

СТЕФАН ТУРЧИН, член УНС Відд. 194-го Т-ва „Слобода" в Ню Йорку, Н.Й. помер 21-го грудня 1990 року на 65-му році життя. Нар. 1925 року в селі Золота Свобода біля Тернополя, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Зою, сина Михайла з дружиною та сина Юрія з Родиною. Похорон відбувся 24-го грудня 1990 року на цвинтарі Святого Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

О. Юзенів, секр.

ГЕЛЕН РОСКО, член УНС Відд. 147-го ім. св. Михаїла в Аллентавн, Па., помер 26-го грудня 1990 року на 78-му році життя. Нар. 30-го травня 1912 року в Пансильванії. Членом УНС стала 1965 року. Залишила у смутку синів: Стефана, Тому, Роберта, Вілліяма, Ричарда і Данила; дочок: Гелен з мужем Аллен Саєр і Маріянна з мужем Лерой Освалд; пасербиці: Анна Салвадор і Мері Юселла, брата Михайла, сестер: Нетті Шір і Бессі з мужем Андрієм, Ірену, Ліліяну і Анну; 17 внуків, 6 правнуків, 12 пасербів-внуків, 28 пасербів правнуків і четверо пасербів пра-правнуків. Похорон відбувся 29-го грудня 1990 року на укр. православному цвинтарі св. Марії у Вайтголл Тавншип, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Дженіс Милінічик, секр.

МАРІЯ ДОНЧАК член УНС Відд. 98-го ім. св. Володимира в Шенандоа, Па. померла 6-го січня 1991 року на 88-му році життя. Нар. 13-го січня 1902 року в Пансильванії. Членом УНС стала 1959 року. Залишила у смутку синів: Івана, Михайла, Юрія і Стефана; дочок Анну, Ірену, Елізабет, Мері Моніку і Сизен. Похорон відбувся на цвинтарі св. Михаїла в Шенандоа, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Ольга Дудич, секр.

МАРҐАРЕТ СОТНИК, член УНС Відд. 63-го Т-ва „Січ" у Форд Сиbuilt, Па, помер 20-го січна 1991 року на 65-му році життя. Нар. 6-го травня 1925 року в Дітройті, Миш. Членом УНС стала 1960 р. Залишила у смутку мужа Еміля. Похорон відбувся 22-го січня 1991 року в Крематорії.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Турко, секр.